

Kuva: Timo Ronkainen

Kuvia ja kuplia Lahden taidemuseossa

Lahden taidemuseo esitteli tiloissaan sarjakuvataidetta välillä 26.1 – 22.4.2007. Kuvia ja kuplia! -näyttelyssä nähtiin laajalti erilaisia sarjakuvallisia töitä. Näyttelyssä oli mukana niin lahtelaisten sarjakuvantekijöiden sarjakuvavedoksia kuin Roy Lichtensteinin pop-taidettakin.

Otto Sinisalo

Mittava Kuvia ja kuplia! -näyttely suunniteltiin houkuttelemaan nuorempaa kohderyhmää Lahden taidemuseoon.

”Ajatus sarjakuvanäyttelystä oli muistaakseni alun perin kollegani, taidemuseon toisen amanuenssin Maija-Riitta Kallion. Keskustelimme asiasta ensimmäisen kerran loppuvuodesta 2005. Pyrimme kohdentamaan näyttelyitä erilaisille ikäryhmille, ja sarjakuvanäyttely oli meidän molempien mielestämme sopiva aihe juuri nuorten kiinnostuksen herättämiseksi. Nuorilla tarkoitan taidemuseoiden ehkä haasteellisinta kohderyhmää - ikähaarukkaa, jonka muodostavat suurin piirtein 12-30-vuotiaat. Suunnitteluprosessi lähti liikkeelle perinteisemmän taiteen puolelta,

koska tarkoituksemme oli alusta lähtien ottaa näyttelyyn mukaan sekä nyky-sarjakuvaa että sarjakuvamaista taidetta. Ensinnä esille nousivat ”klassikot” kuten Roy Lichtenstein, Kaj Stenvall ja Alvar Gullichsen”, kertoo amanuenssi Ville-Matti Rautjoki.

Sarjakuvan puolelta kokoaminen aloitettiin lahtelaisista piirtäjistä, joita näyttelyssä edustavat Mikko Aspa, Solja Järvenpää, Jukka Tilus, Juppu Tolonen ja hiljattain Puupää-hatulla palkittu Marko Turunen. Näyttelyn lopullinen muoto vaati järjestäjiltä paneutumista myös sarja-

Kuva: Timo Ronkainen

Bonk-veistos hallitsi näyttelysalia

kuvaan nykytilaan.

”Alustavan suunnitelman pohjalta lähdin itse keräämään lisää taiteilijoita ja teemaan

sopivia töitä. Nykysarjakuvan osalta en pyrkinytään tekemään mitään kattavaa läpileikkausta suomalaisesta tarjonasta, koska jo näyttelytilan koko asetti määrälle melko tiukat rajoitukset. Toisaalta halusin saada kultakin piirtäjältä esille riittävästi töitä, ettei näyttelyn kokonaisuus hajoaisi liian pieniksi palasiksi. Löysin taiteilijoita internetistä ja näyttelyluetteloista. Sarjakuvapiirtäjien valinta tapahtui internetin, näyttelyluetteloiden sekä toisten piirtäjien suositusten kautta”, kuvailee Rautjoki prosessia.

Näyttely osoittautui suosituksi. Rautjoen mukaan palaute on ollut enimmäkseen positiivista ja toivottu nuorten kohderyhmä on löytänyt näyttelyn.

”Näyttelyvierasta yli 2/3 on ollut koululaisia tai opiskelijoita. Nuoret aikuiset ovat myös löytäneet näyttelyn, mikä oli alkuperäinen ajatuskin. Näyttelyn sinänsä kiltti underground-tarjonta on myös saanut kiitosta, tosin ne harvat negatiiviset tai varaukselliset kommentit ovat kohdistuneet juuri tähän osa-alueeseen. Ryhmäopastusten yhteydessä olen

Kuva: Timo Ronkainen

Heikkerön ”ulokkeinen” ankkamaalaus.

itse huomannut, että esimerkiksi Mikko Aspan eroottisesti latautuneet sarjakuvat ovat herättäneet paheksunnan tai hämmennyksen sijaan enemminkin hyväksyvää hilpeyttä, samoin kuin Markus

Heikkerön ulokkeinen underground-ankka”, Rautjoki kertoo.

Palaute ei ole ollut yksinomaan positiivista. Toisille sarjakuva taidemuseossa on edelleen kummajalainen. Marjo-Riitta Simpanen luonnehti Opettaja-lehdessä näyttelyä seuraavasti: ”Lapsekkaasta teemastaan huolimatta näyttely ei voi sovi lapsille, sillä esillä on myös joitakin teoksia, joita järjestäjän mukaan ei suositella alle 18-vuotiaille.” Mitä vastaa Rautjoki?

”Kieltämättä hämmästyin hieman kyseistä kirjoitusta, kun sen ensimmäistä kertaa helmikuussa sain käsiini. Olen itsekäin aikoinani istunut Simpanen pitämällä taidehistorian luennoilla. ”Lapsekkaalla teemalla” hän tarkoittaa ilmeisesti sarjakuvaa yleensä. Jos sarjakuvaa tarkastellaan teemana yhtään laajemmin, on se kaikkea muuta kuin lapsekas, kuten kirjoittaja itsekäin samassa lauseessa - todennäköisesti huomaamattaan - toteaa. Toki sarjakuvista saisi pystyyn myös nimenomaan lapsille tarkoitettua näyttelyä. Mutta jos tarkoituksena on esitellä aihetta yhtään laajemmin, voi havaita, että suuri osa sarjakuvatarjonnasta on tarkoitettu aikuisille tai ainakin sellaisille, jotka jo ymmärtävät tarinoiden ja kuvakielten monikerroksisuutta. On kieltämättä aika kärjistävästi sanottu, että muutaman melko harmittoman teoksen vuoksi koko näyttely ei soveltuisi lapsille. Asia on itse asiassa päinvastoin. Lapset ovat aikuisia ennakkoluulottomampia; heidän silmissään esim. Heikkerön Aku-teoksen ulokkeet muuttuvat ”teleskooppisilmiksi” tai ”kasvaimiksi”; heidän huomionsa kiinnittyy muihin seikkoihin kuin aikuisilla.

Kuva: Tuukka Teponoja

Fingerporin luoja Pertti Jarla tutkaili tarkasti näyttelyä.

Kuva: Tuukka Teponoja

Ne lapsiryhmät, joita itse olen näyttelyssä opastanut, ovat pitäneet näkemästään ja kokemastaan paljon. Underground-teosten äärellä opettajienkin ilmeet ovat useimmiten muuttuneet nopeasti epäilevästä hymystä ymmärtävään nyökyttelyyn. Mitä tulee kommenttiin ”esillä on myös joitakin teoksia, joita järjestäjän mukaan ei suositella alle 18-vuotiaille” voin sen verran selventää, että maininta K-18 materiaalista esittelytekstissä liittyi Mikko Aspan originaaleihin. Se oli tarkoitettu huumoriksi, jonka kanssa pitää nykyäänkin olla ilmeisen tarkkana.”

Lahden näyttely testaa sarjakuvan ja kuvataiteen raja-aitoja. Sarjakuva-albumin kansien ja sarjakuvaoriginaalien joukossa on maalauksia, videoinstallaatioita, veistoksia ja pop-taidetta.

”Sarjakuva ja perinteisempi kuvataide ovat kulkeneet aina lähellä toisiaan, ja molemmat ovat velkaa toisilleen. 1960- ja 70-luvun pop-taiteessa yhteys korostui, koska silloin ”korkeataiteen” puolelle otettiin tietoisesti provosoiden aiheita juuri populaarikulttuurin puolelta. Ero nykyiseen oli vain siinä, että silloin se oli

Solja Järvenpää Lahden näyttelyn avajaishumussa.

jotain ennennäkemätöntä. Nykyään eri taiteiden raja-aidat ovat madaltuneet ja poikkitaiteellinen toiminta ja tuotanto on yleistä, joten suhdetta on vaikeampi määrittellä. Suhde on kuitenkin kiinteä, kuten koko visuaalisen kulttuurin kentällä muutenkin”, Rautjoki pohtii kysyttäessä sarjakuvan ja perinteisen kuvataiteen suhteesta.

Näyttely on päättynyt, mutta sarjakuvakaupungiksi nimitetty Lahti on edelleen virkeä yhdeksännen taiteen saralla. Lahden muotoiluinstituutin sarjakuvalinja on kouluttanut sarjakuvataiteilijoita jo vuosia ja luonut kaupunkiin toimeliaan pienlehtikulttuurin.

”Lahti on aktiivinen sarjakuvakaupunki sekä koulutuksen että tarjonnan puolesta. Uskoisin, että sarjakuvan asema ja sitä myötä julkisuus tulee kasvamaan tulevaisuudessa entisestään. Nuorten piirtäjien ideoima Lahti Comics-yhdistys toivottavasti kerää alan toimijoita tiiviimmin yhteen ja innostaa ennen kaikkea Muotoiluinstituutista valmistuneita ja valmistuvia piirtäjiä jäämään työskentelemään opiskelukaupunkiinsa. Kustannuspuolella lahtelainen Daadapienkustantamo tekee myös arvokasta työtään sarjakuvan hyväksi. Eivät myöskään sarjakuvanäyttelyt Lahden taidemuoseossa tähän pääty”, Rautjoki lupaa.

Kuva: Tuukka Teponoja

Lahdessa Otto Sinisalo löysi itsensä sarjakuvasta.

Kuvia ja kuplia! -näyttelyssä esitellyt taiteilijat: Mikko Aspa, Anke Feuchtenberger (Saksa), Alvar Gullichsen, Matti Hagelberg, Markus Heikkerö, Matti Helenius, Kristian Huitula, Solja Järvenpää, Anssi Kasitonni, Kaisa Leka, Roy Lichtenstein (USA), Leo Lindsten, Leo Niemi, Ville Pirinen, Ville Ranta, Jenni Rope, Kaj Stenvall, Ville Tietäväinen, Jukka Tilus, Jupu Tolonen, Katja Tukiainen ja Marko Turunen.

